

ČETVRTI PASTORALNO-KATEHETSKI KOLOKVIJ ZA SVEĆENIKE

Zagreb, 3. i 4. ožujka 2015.

PASTORAL BRAKA I OBITELJI S POSEBNIM OSVRTOM NA PASTORAL ZARUČNIŠTVA

mons. VJEKO HUZJAK,
biskup bjelovarsko-križevački i predsjednik Vijeća HBK za kler

SINTEZA

Četvrti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike na temu »Pastoral braka i obitelji s posebnim osvrtom na pastoral zaručništva«, nakon dva naporna i bogata dana bliži se svome završetku. Kao i svaki dosadašnji kolokvij tako i ovaj, zahvaljujući predavačima, voditeljima radionica, ali i raspravama svih vas sudionika Kolokvija, zaslužuje na kraju zaključnu misao koju ovdje, u obliku pokušaja sročene sinteze, želim izreći u vaše, ali i u svoje osobno ime. Dopustite mi u tom smislu nekoliko završnih misli.

»Relatio Synodi« Treće izvanredne opće sinode biskupa na temu »Pastoralni izazovi vezani uz obitelj u kontekstu evangelizacije« (2014.), prvi je svoj dio razmišljanja, kako nas je podsjetio kardinal Josip Bozanić, smjestio u pojam »slušanja«, odnosno sagledavanja konteksta života suvremene bračne i obiteljske zajednice. Upravo je »slušanje«, odnosno pokušaj sagledavanja konteksta života bračnih zajednica i obitelji na našem području, bio sastavni dio pred nas stavljenih predavanja i drugih izvješća. U želji staviti pod isti nazivnik sve rečeno o ovoj temi, od opasnosti nihilističkoga pristupa životu do »unutarnje krhkosti« obiteljskoga zajedništva, smijemo na ovom mjestu pozvati u sjećanje misli Apostolske pobudnice Familiaris consortio: »Mnogi negativni oblici koji se očituju u životu obitelji imaju svoje korijene u činjenici da su mladi, u novonastalim životnim situacijama, ne samo izgubili iz vida pravi red vrijednosti nego niti ne znaju kako bi novonastale teškoće mogli savladati, najprije zbog toga jer više ne posjeduju sigurne norme ponašanja« (br. 66.). Naravno, nije to niti čudno, reći će se u Instrumentum laboris povodom 13. redovne opće sinode biskupa na temu »Nova evangelizacija u priopćavanju kršćanske vjere« (2012.), kada je »tiha sekulariza-

cija ušla u domove ljudi u kojima više ne stanuje Bog« (br. 52.), a stvarnost u kojoj živimo »njeguje kulturu trenutka« (br. 62.) kao jedini pravi istinski imperativ. Ipak, čusmo za vrijeme Kolokvija, ne treba gubiti nadu. Naime, unatoč ovako opisanoj slici obitelji, mnogi mladi upravo obitelj i obiteljsko zajedništvo vide kao jedino moguće utočište i mjesto njihove budućnosti. Naša Crkva stoga stoji, pokazuje nam to i pastoralna praksa, pred izazovom snaženja i podržavanja obitelji kao mjesta navještanja vjere, odnosno pred izazovom iskoraka cjelovitoga shvaćanja »Evandjelja obitelji«. Možda i u smislu, kako čusmo, »oikos formule«, odnosno personaliziranoga pastoralra u mjestima gdje se obitelji nalaze i žive, u njihovim obiteljima i kućama.

Bilo je potrebno na trenutke govoriti o braku i obitelji, budući da su brak i obitelj, premda u budućnosti, korijen nade onih koji se na tu budućnost pripremaju, a to su zaručnici. Središnje misli Kolokvija su, u tom smislu, bile posvećene razmišljanjima o pastoralu zaručnika te u tom okviru i predbračnim tečajevima kao bližoj pripravi za brak. Što u kratkim crtama iznijeti na ovom mjestu kao temeljne misli naših zajedničkih rasprava? Premda je očito, rečeno je na Kolokviju, da je obitelj u krizi, ipak želja za obitelji postoji još uvijek kod onih koji se pripremaju na brak. Često u tom smislu zaručnici teže za religioznom dimenzijom shvaćanja bračnoga saveza koji će se svečano dogoditi u konkretnoj Crkvi. Na žalost, želja za religijom određenoga broja zaručnika, a neminovnost je to vremena u kojem živimo, uzima često oblike individualističkih duhovnosti ili novoga poganstva sve do ozračja općeg relativizma. Možda se to može najbolje prikazati na sljedećim slikama: kada je, naime, riječ o braku i obitelji kao kršćanskim vrijednostima, o odgoju djece i zajedništvu kao pozitivnim vrednotama, zaručnici će to rado slušati; međutim kada je riječ o prirodnom planiranju obitelji dolazi do nezainteresiranosti ili potpunoga odbijanja teme. Isto tako kada je riječ o spolnosti: ona se većinom, potvrдиše to i predavači, shvaća kao intimno područje pojedinca i njegova partnera pri čemu Crkva može imati savjetodavnu ulogu, ali se teško prihvata njegina normativna dimenzija naučavanja. Čini se doista potrebnim, na temelju ovih egzemplarno prikazanih slika, a to smo čuli i u raspravi, preispitati na određeni način teologiju zaručništva koja bi bila temeljem sadržajnoga oblikovanja pastoralra zaručnika. Zaručništvo sa svojim dubokim značenjem, čusmo tako, kao da je postalo relikt prošlosti, još i više: kao da je ostalo zatočeno u prošlosti. Što ono zapravo danas uopće znači? Zaručništvo i brak trebali bi biti više nego slijed jednoga čina nakon drugoga. U određenom smislu mogli bismo reći da su promišljanja o zaručništvu i predbračnim tečajevima, na neki način, ukazala na postojeće teološke manjkavosti. Naime, teologija se vrlo često i na različite načine bavila pitanjem priprave na brak, no relativno se rijetko postavljalo pitanje što zapravo ona (teologija), iz teološke perspektive, može učiniti da bi brak u praktičnom smislu u cijelosti uspio? Drugim riječima, pojednostavljenno rečeno, može li vjera pripremiti zaručnike na brak? Ako može, onda bi u pripravi na brak religiozna dimenzija trebala biti očita u tome da se

tematizira i budi, prati i tumači iskustvo vjere koje će za budućnost braka biti od velike važnosti. Na kraju krajeva, sakrament ženidbe, poput drugih sakramenata, ne ovisi samo o ljudskim činima nego je najprije Božje djelovanje na čovjeka. Tako postaje razumljiv zahtjev za promišljanjem o teologiji zaručništva kao i za napomenom, zaručništvo i hod prema braku, konkretnije postaviti u okvire katkumenalnoga procesa, naslonjenoga na sakramente inicijacije. Možda je to put koji će voditi od, kako će reći papa u miru Benedikt XVI., »bez osjećajnosti otkupljenja« do sretnoga života u punini.

Osim daljnje priprave na brak, očite već u pozivu obiteljima na doprinos u tom području, u školskim vjeroučnim programima, u živim vjerničkim krugovima župnih zajednica itd., govor o bližoj pripravi pokazao je bogatstvo postojećih modela na našem području, potrebu promišljanja o mogućem zajedničkom konceptu, ali i neke činjenice koje do danas, u pastoralnom smislu, nisu u potpunosti zaživjele. Najprije se dakako radi o potrebi pastoralne brige na razini konkretne župne zajednice kojoj zaručnici i pripadaju. U tom smislu, više je puta ponovljeno, župne se zajednice ne smiju dispenzirati od zaručnika. Dosadašnji, dakle modeli priprave na brak, organizirani samo na dekanatskim ili nekim drugim razinama, trebaju doživjeti svoju promjenu koja će voditi prema intenzivnjim susretima konkretne župne zajednice sa zaručnicima te iste zajednice. No, prije nego se to dogodi, potrebno je pastoralno obraćenje svećenika i pastoralnih djelatnika, odnosno laika čiji je angažman ugrađen u pripravu zaručnika za brak i obitelj. To je pastoralno obraćenje koje će nas najprije učiti da svjedočenje Evandelja nije ničiji privilegij, kao što su svi koji su nam naslovnići, riječima Pape Franje, nositelji Božje milosti te smo ih kao takve pozvani prihvati i pratiti.

Dragi svećenici, sestre i braćo,
prema najavama u uvodnim riječima mons. Hranića, ovaj je Kolokvij dio zamišljenoga ciklusa koji bi se htio posvetiti izazovnoj i prevažnoj temi pastoralala braka i obitelji. Dogodine ćemo tako, nadam se, naše misli i rad više usmjeriti prema evangelizaciji, odnosno jednom ili drugom vidu pastoralala braka i obitelji. Na organizaciji ovoga Kolokvija zahvaljujem svima koji su u tome aktivno sudjelovali. Zahvaljujem predavačima, voditeljima radionica, na poseban način onima vezanim uz Ured HBK za život i obitelj koji je ovogodišnjem Kolokviju dao iznimski doprinos. Hvala i vama, dragi svećenici, koji redovito dolazite na ove Kolokvije, u njima prepoznajete želju cijele Crkve za novim koracima u evangelizaciji i pastoralu te svećenicima u vašem dekanatu prenosite ono vrijedno i dobro za pastoralnu praksu svih naših župnih zajednica. Zahvaljujući na kraju još jednom ravnatelju Nadbiskupijskog pastoralnog instituta, prof. dr. Josipu Šimunoviću te njegovim suradnicima, na sve nas zazivam Božji blagoslov zahvalan za dane koje smo proveli zajedno u radu na Njegovu slavu, a na dobro svih onih koji o kojima smo na ovom Kolokviju posebno razmišljali. Hvala na pozornosti!